

Transcriptie van het interview met Arnoud van der Vorst op 1 juni 2022, geboren 20-04-1942 in Wateringen

Inhoudsopgave:

- Pag. 1: Ouders en jeugd in Gouda
- Pag. 2: Studie tandheelkunde
- Pag. 3: Dienstplicht Doelenkazerne Leiden
- Pag. 4: Tandartsenpraktijk en ontwikkelingen in tandheelkundige zorg
- Pag. 7: Neo-symbolisme
- Pag. 8: Professor Bastiaans en geestverruimende middelen
- Pag. 9: Spiritualiteit
- Pag. 10: Schrijverschap
- Pag. 11: Mensvisie
- Pag. 12: Vrijwilligerswerk Israël en Kenia
- Pag. 13-17: Foto's
- 1: Tandarts Van der Vorst stopt met praktijk
- 2: Vrijwilliger in Kenia
- 3: Een van de boeken die Van der Vorst schreef, onder pseudoniem Paul Dentz
- 4: Schoolfoto ca. 1950
- 5: Eerste Luitenant (tandarts) in Morspoortkazerne
- 6: Schilderij Kanbier
- 7TM 10: Schilderijen Van der Vorst (10 = zelfportret)

I-1: Vandaag is het 1 juni 2022 en we hebben een interview met Arnoud van der Vorst. We hebben een interview over jouw leven in Leiden, met een korte terugblik op je jeugd. Maar we gaan het vooral hebben over je tandartsenpraktijk, je leven als schrijver en over het neo-symbolisme.

G: Ja, ik heb nog wat schilderijen klaargezet. En nog wat illustraties. Dat daar is mijn zelfportret. Ik ben best enthousiast bezig bij BplusC, schildercursus.

I-1: Heel goed. Ik begin even met je ouders. Geboortedatum van je vader en je moeder?

G: Ja, eh, ik ben bij pleegouders opgevoed. Mijn oom. Mijn vader heb ik nooit gekend, die is voor mijn geboorte overleden. Mijn moeder die heb ik ook maar kort gekend, die is overleden toen ik zes jaar was. Dus ik ben in Gouda bij mijn oom en tante terechtgekomen in mijn jeugd.

I-1: En had dat een reden vanwege de oorlog?

G: Nee. Mijn vader is verdronken. Dat is gebeurd in het Westland, waar hij toen woonde, in Wateringen. Daar had je een veiling en daar bracht de kweker in schuiten de groente naar de veiling aan de Noordweg in Wateringen en op één van die tochten is hij kennelijk van die schuit afgegleden of wat ook en verdronken.

I-1: En dat was voor je geboorte?

G: Ja, dat was drie maanden voor mijn geboorte.

I-1: Dat is voor je moeder behoorlijk heftig geweest?

G: Ja, absoluut.

I-1: En waar woonde je moeder?

G: In Wateringen. Daar ben ik ook geboren.

I-1: Dat is misschien toch wel een trauma in je leven?

G: Absoluut. Over de dood van mijn moeder wil ik liever niet praten. Want dat is een drama geweest. Dat moeten we maar even laten.

I-1: Dat is goed. Maar je start is behoorlijk pijnlijk geweest.

G: Ja, dat is een omslag in mijn leven geweest waarmee ik later in Gouda terecht ben gekomen. Maar ik heb een goede jeugd gehad, fijne pleegouders, dus dat is fijn geweest.

I-1: Nou, dat is een zegen.

G: Ja, absoluut.

I-1: Zijn er veel herinneringen aan je moeder en aan die heftige gebeurtenissen rond haar overlijden?

G: Ja, daar heb ik herinneringen aan. Dat was dus rond mijn 6e jaar, maar ik heb ook herinneringen aan daarvoor en ik heb ook herinneringen aan de bevrijding die plaatsvond. Ik was 3 jaar en toen hoorde ik roepen: “De oorlog is voorbij”.

I-1: Dat weet je allemaal nog?

G: Ja, en ik zag tanks voorbij rijden. Maar oorlog zei mij eigenlijk nog niets op die leeftijd. Maar dat moment zal ik nooit vergeten, dat er werd geroepen: “De oorlog is voorbij”. Ik besepte wel dat het iets zeer essentieels was.

I-1: En op dat moment woonde je bij je moeder?

G: Ja.

I-1: En hoe heeft zij gereageerd, weet je dat nog?

G: Nee, daar weet ik eigenlijk niet meer van hoe dat in de familie gegaan is. Alleen die herinnering staat me nog heel scherp voor de geest.

I-1: Dank je wel.

I-2: Was je enig kind?

G: Ik ben geen enig kind, dat wil zeggen dat mijn moeder is hertrouwd en daar is een zusje, een halfzus, geboren.

I-1: En hoe oud was jij toen ze geboren werd?

G: Ze is drie jaar jonger geweest. Ze is nog niet zo lang geleden overleden aan kanker; dat is wel jammer en het is tragisch gegaan.

I-2: Het beroep van je vader, was die nou boer?

G: Mijn echte vader was werkzaam op een kwekerij.

I-1: Wat kweekte die?

G: Nou, wat in het Westland werd gekweekt. Groente en druiven. Ik geloof dat de hele druivencultuur verdwenen is uit het Westland. Er waren heel veel druiven gekweekt.

I-1: Je kwam bij je oom; was dat een broer van je vader?

G: Een broer van mijn moeder.

I-1: En waren er nog neefjes en nichtjes?

G: Ja, we hadden een grote familie. Mijn vader en moeder hadden nog twee zussen en een broer, dus ze waren indertijd met vijf kinderen.

I-1: Dat was het gezin van je oom en tante?

G: Dat was het gezin van mijn moeder en oom met hun broers en zussen.

I-1: Hoe omschrijf je de sfeer in het gezin? Je zei: “Ik heb het daar goed gehad”. Als je probeert afstand te nemen, als het je lukt natuurlijk, want het was best heftig allemaal, dat realiseer ik me wel, hoe was de cultuur in je gezin? Was bijvoorbeeld godsdienst belangrijk?

G: Bij mijn pleegvader was er een heel goede sfeer. Mijn pleegvader werkte bij De Producent. Daar werkte hij op kantoor en De Producent was een zuivelfabriek in Gouda, een coöperatieve zuivelfabriek in Gouda. Producent bestaat niet meer, die is opgegaan in een groot bedrijf in Meppel. En dat is weer overgenomen meen ik door de Frisia. Dus dat bedrijf dat eerst in Gouda zat is dus verdwenen na de dood van mijn vader, dat wil zeggen overgenomen.

I-1: Wat voor cultuur was er in je pleeggezin?

G: Een uitstekende cultuur. Het was een middenstandsgezin, zeg maar, het middenkader. Een goede baan van mijn vader, mijn moeder was huisvrouw, het was een harmonieus gezin. Ik spreek nu over de jaren ‘50, dat was prima.

I-1: Had je ook het gevoel dat ze je goed opgevangen hebben na de dood van je moeder, was er ruimte voor jou om verdrietig te zijn? Om te kunnen rouwen?

G: Jazeker, maar daar hebben we eigenlijk nooit zo over gesproken. Er is eigenlijk weinig teruggegrepen op mijn vroege jeugd en de dood van mijn moeder.

I-1: Dat was in die tijd meestal zo, he?

G: In die tijd werd daar niet over doorgesproken, doorgevraagd. Alles ging eigenlijk maar een beetje oppervlakkig; laten we het maar zo stellen.

I-1: En je moest vooruit kijken.

G: Vooruitkijken ja; als je nu de kranten leest met al die commentaren en die interviews met gehandicapte mensen en al die mensen die psychische problemen hebben, daar staat het bol van in de kranten, maar dat was toen in die tijd niet. Daar was geen aandacht voor. Ik weet dat we in Gouda de eerste psychiater kregen. Nou, dat was een soort sensatie. En er werd gezegd: "Nou, die zal ook wel gek zijn". Dat was een hele rare situatie in die tijd: een psychiater in Gouda.

I-1: Dat was echt de tijdgeest.

Ik wil ook de relatie leggen met de latere tijd. Laten we beginnen met je studie. Hoe ben je ertoe gekomen om tandheelkunde te gaan studeren, was daar een relatie met je gezin?

G: Nee, ik had eigenlijk geneeskunde willen studeren. Ik ben toen naar de oriëntatiedagen in Amsterdam voor de medicijnenstudie gegaan en daar werd ons ernstig afgeraden om medicijnen te gaan studeren. Destijds, en ik spreek over 1960, werd gesproken over een groot overschot aan artsen. Het werd ons ontraden om die studie te gaan doen. En toen heb ik gedacht: wat ligt daar dichtbij, en toen ben ik tandheelkunde gaan studeren.

I-1: Was het toen al een medische richting?

G: Ja, het was toen al een academische studie. Dat was na de oorlog allemaal veel beter opgezet. In de oorlogstijd en daarvoor had je ook beroepen van tandheelkundigen, dat waren niet echt gestudeerde tandartsen, maar ze vulden een gat op in het ontbreken van voldoende tandartsen. En dat is na de oorlog radicaal veranderd. De studie is ook goed aangescherpt. Een zesjarige studie.

I-1: Hij was daarvoor vijf jaar en is daarna naar zes jaar gegaan. En hoe heb je die studie ervaren, was het wat je je ervan voorgesteld had?

G: Ik vond het pittig, de studie. Kijk, de tandheelkundige studie stond op twee pijlers. Je had enerzijds de medische kant. Je kreeg ook medische colleges en ook over de tandheelkunde natuurlijk, de leervakken. En daarbij natuurlijk ook de praktische vakken. Je had de hele week door practica. Die combinatie was best wel pittig. Er zijn toen in het eerste jaar ook een aantal afgehaakt, die het toch niet konden bolwerken die combinatie, en die gingen medicijnen studeren. Maar ik ben er goed doorgekomen.

I-1: Het was de bedoeling dat je medicijnstudie zou gaan doen, maar met de medicijnstudie was er geen baangarantie. Maar voor tandartsen lag dat anders, daar was een tekort aan. Daarmee wist je eigenlijk zeker dat je wel aan het werk kon?

G: Ja, absoluut, je toekomst was verzekerd, zeg maar. En toen kreeg je natuurlijk dat de eerste jaren, toen ik net was afgestudeerd, ook in Leiden heel weinig tandartsen waren. Toen waren er 25 en nu zijn er tegen de 100, geloof ik. Maar wij hadden te maken met volksziekte nummer één, de cariës. Die tierde welig na de oorlog. Dus je moest ontzettend hard werken als tandarts, je had volle wachtkamers, om het allemaal maar bij te houden. Het was pittig hoor.

I-1: Hoe ben je in Leiden terechtgekomen?

G: Ik ben in Leiden terechtgekomen, eigenlijk door de militaire dienst. Ik werd gestationeerd op de Morspoortkazerne. Daar was een kleine kliniek en daar behandelden wij de officieren, militairen en dat draaide onder de regie van mevrouw Van Schaaijk. En daar kwam ook nog een andere collega van mij te werken en daar heb ik mijn diensttijd afgemaakt. De Morspoort was eigenlijk de koksschool, onder leiding van kolonel Wessels, een heel bekende persoon, een kleurrijke figuur. We hebben toen eens een rel gehad, dat er werd geconstateerd dat de koks ongelooflijk slechte gebitten hadden. Er werd gezegd: "Die staan met hun kerkhoven boven de kookpotten, daar moet wat aan gedaan worden". Maar dat is totaal misgegaan. Er is een soort angstcultuur ontstaan bij de rekruten. Die hebben zich met hand en tand verzet dat er en masse kiezen getrokken werden. Ja, dat is wat toen even heeft gespeeld. Maar die waren ook slecht, die gebitten, absoluut.

I-1: Dat was in de tijd van 1968 he?

G: Ja.

I-1: Hoe ging je daarmee om, met zoveel weerstand van die jongens?

G: Nou, je kon niets doen eigenlijk, want er was geen medewerking. Ik heb ook geen opdracht gekregen van kolonel Wessels om nou eens hele dagen kiezen te gaan trekken. Maar het is dus eigenlijk niet van de grond gekomen. Ja, dat was echt volksziekte nummer één. Pas eigenlijk met de

opkomst van fluoride en fluoride tandpasta's hebben we daar een beetje grip op gekregen. Dat is ook sterk verbeterd natuurlijk.

I-1: Je kwam dus op de kazerne. Hoe was de relatie tussen de rekruten en de Leidse bevolking? Heb je daar wat van meegekregen hoe dat in die tijd was?

G: Ik denk niet dat er op de een of andere manier een relatie was. Ik neem aan, ze gingen wel eens de stad in en de cafés in. Maar er was niet van hogerhand een actie om er iets warmes van te maken. Misschien de officieren. En kolonel Wessels, die had wel contacten natuurlijk, met de Raad, de burgemeester van Leiden. Die had die connecties wel. Maar de rekruten, nee, er was niet echt een grote binding.

I-1: De Leidse bevolking wees de Corpsstudenten af. Merkte je dat ze ook de militairen afwezen? Was het dezelfde houding naar de militairen of was het toch anders?

G: Ja, het was toch anders. Het was natuurlijk ook een betrekkelijk kleine groep. We hadden enerzijds de Morspoort, de Doelenkazerne. De Morspoort was de koksschool. De Doelenkazerne had ook nog wat andere disciplines daarbij, maar ik heb niets gemerkt dat er weerstand was tegen de rekruten, tegen de soldaten van de koksschool.

I-1: Ze hadden hun eigen subgroepje en gingen hun eigen gang, maar dat gaf geen frictie met de Leidenaars?

G: Ik heb nooit iets van een frictie gemerkt hier in Leiden.

I-1: Kolonel Wessels was echt populair. Toen ik in Leiden kwam had hij naam. Ik werkte op een school en ik weet dat er een keer de suggestie kwam: "Misschien kunnen we de koksschool inschakelen". Heb jij nog voorbeelden van anekdotes over hem?

G: Ja, hij was een heel kleurrijke figuur. Ik ging wel eens met hem schaken en dan was het net voor we de lunch hadden in de mess. Als hij dreigde te verliezen, dan zei hij: "Laten we maar gaan eten". Hij vertelde wel eens wat over zijn Indonesische tijd, dat hij daar natuurlijk ook gevochten heeft, met die politionele acties. Ik weet niet of hij ook nog in de oorlog is gevangen genomen en naar Japan is gestuurd. Het is een heel vaag verhaal en ik durf er niet helemaal het waarheidsgehalte van aan te halen. Ik weet het niet. Maar hij heeft wel verteld dat hij gevochten heeft in Indonesië.

I-1: Maar hij had geen smeulige verhalen?

G: Ja, die vertelde hij wel, maar daar ben ik toch wel veel van kwijt. Maar ik kon best goed met hem opschieten; ik vond hem wel een grappige kerel. Op een gegeven moment had hij verordonneerd dat iedereen bij de poort moest worden gecheckt, zeg maar. Je moest van mensen de personalia controleren, tegenhouden en controleren. En op een gegeven moment werd hij zelf tegengehouden en gecontroleerd en toen werd hij kwaad. Ha, ha. Hij had het zelf verordonneerd.

I-1: Heb je iets gemerkt dat hij met de koksschool ondersteuning bood aan Leidse groepen, zoals buurten en scholen?

G: Nee, dat zal wel gebeurd zijn, want hij had best wel een reputatie. Ik neem aan dat hij ook wel in de hoge regionen van de gemeente heeft opgetreden, op recepties en dergelijke. Dat zal zeker gebeurd zijn. Daar was hij wel bij betrokken. Maar dat er met de koksschool iets werd georganiseerd, dat kan ik me niet herinneren.

I-1: Hoe lang was je daar gestationeerd?

G: Ik ben er toch bijna twee jaar geweest, tot het einde van mijn dienstdtijd, het laatste stukje. Toen ben ik ook van daar... Ik heb mijn echtgenote ontmoet in Leiden, die was assistente bij tandarts [Henk] Steinz, ook een heel kleurrijke figuur [overl. 25-6-1974]. Die zat op de Hoge Rijndijk [nr. 14]. Een hele grote praktijk. Daar heb ik ook waargenomen. Dat waren spreekuren van 50-60 mensen 's avonds. Dat was heel zwaar. Zij was zijn assistente en toen zijn wij een pand gaan zoeken in Leiden en toen ben ik op de Warmonderweg terechtgekomen [nr. 7, gestart februari 1969; later nr. 25]

I-1: Samen met je vrouw, of je vriendin toen nog?

G: Ja.

I-1: En samen zijn jullie de praktijk gestart?

G: Ja, aan huis eerst.

I-1: Hoe was je band, welke plek had je binnen de Leidse tandartsen-gemeenschap? Kun je daar iets over vertellen?

G: Dat was best wel prima. Ik heb nog een tijdje in het bestuur gezeten van de Leidse Tandartsen Vereniging. Dan had je je contacten en dan was er wel eens een borrel of zo. Maar het was niet zo dat we nou heel veel bij elkaar over de vloer kwamen. Kijk tandartsen, dat zijn een beetje solitaire mensen. Het was niet zo dat we bij elkaar de deuren plat liepen.

I-1: Maar er was ook geen samenwerking, geen sprake van samenwerkingsverbanden?

G: Nee. Je was erop voorbereid dat je je zaken zelf moest opknappen. Je kon wel eens een collega bellen of je stuurde een patiënt door naar de kaakchirurg, maar het was niet dat je veel contact had. Dat is eigenlijk pas later gekomen. Toen ben ik in de Alfagroep terechtgekomen. Dat was een kwaliteitsgroep in Alphen aan den Rijn. Daar heb ik de laatste 15 jaar van mijn praktijkjaren aan deelgenomen. Elke vijf weken hadden we een samenkomst van collega's om over je vak te praten en de kwaliteit van je vak te verbeteren.

I-1: In welk jaar was dat zo ongeveer?

G: Die Alfagroepen die zijn opgezet zo rond de jaren '85, '90. Toen heeft de Maatschappij van Tandheelkunde het systeem van Alfagroepen opgezet. Kwaliteitsgroepen om met elkaar over je vak te praten.

I-1: En was dat per regio of per stad?

G: Per regio. Ik zat bij de regio Alphen aan den Rijn.

I-1: En Leiden hoorde er niet bij?

G: Wij hadden heel weinig collega's in Leiden. Dat wil zeggen, er waren er enkele, maar die zaten in een andere groep. Ik had de streek Alphen aan den Rijn. En ook in Noordwijk had je een Alfagroep.

I-1: En er zaten wel wat Leidse tandartsen bij?

G: Niet in mijn groep, maar die zullen wel elders in andere groepen hebben gezeten.

I-1: Hoe kwam je zo in een Alphense groep en niet in een Leidse?

G: Zo werd je ingedeeld. Ik had oriëntatiedagen in Utrecht en daar werd van hogerhand de groepen samengesteld. En daar werd ik ingedeeld in de groep uit Alphen. Het was niet zo dat alle tandartsen uit Leiden daar nou deel aan namen. Het was een keuze.

I-1: De kwaliteitsbewaking kwam toen eigenlijk een beetje op.

G: Ja, opzetten.

I-1: Je contacten met Leidse tandartsen had je daar niet van. Je merkte op dat het tandartsenberoep vrij solitair is. Iedereen ging voor zichzelf eigenlijk. Je hebt nu allerlei weekenddiensten en invalbeurten. Kun je daar iets over vertellen?

G: Ik heb ook een tijd meegedaan aan de weekenddienst. Dat hebben wij goed opgezet. Toen hadden we de computers ook al, toen werden er lijsten gemaakt en de weekenddiensten en feestdagen verdeeld onder de Leidse tandartsen.

I-1: In welke tijd was dat allemaal?

G: In de jaren '75, '76, in die tijd. Dat werd ook een beetje beter allemaal opgezet, de weekenddiensten.

I-1: Welke functie of rol had jij daarin?

G: Ik ben penningmeester geweest van de Leidse Tandarts Vereniging. Maar die weekenddiensten waren gewoon vier collega's die bij elkaar kwamen. We hadden geen aparte functies, maar gingen met ons vieren de lijst samenstellen.

I-1: Hoe hebben jullie elkaar gekozen?

G: Je kende elkaar van de Leidse Tandartsen Vereniging, je kwam één of twee keer per jaar bij elkaar.

I-1: Vanaf welke tijd ongeveer?

G: Vanaf de jaren '73, '74. We gingen met elkaar dineren; toen is het een beetje gaan lopen.

I-1: Dat is een belangrijke periode geweest waarin ontwikkelingen plaatsvonden. In ieder geval wat betreft samenwerking met elkaar en kwaliteitsbewaking.

G: Ja, dat was in de Alfagroepen; dat gebeurde niet in Leiden. Je had wel van de Maatschappij van Tandheelkunde elk jaar een paar lezingen die werden gegeven over je vak. Het Academisch Ziekenhuis gaf ook wel lezingen over de kaakchirurgie. Dus daar werd wel wat aan gedaan.

I-1: Je vertelde ook dat de tandhygiëne, de mondhygiëne, miserabel was toen je in Leiden kwam. Kun je daar nog iets over vertellen?

G: Ja, het was een moeilijke situatie. De ziekenfondsen hebben toen de handen ineengeslagen. Toen zijn die tarieven van de tandheelkunde vanuit de ziekenfondsen verbeterd en toen hebben ze ook het systeem opgezet van halfjaarlijkse controle. Dus dat mensen min of meer elk half jaar verplicht werden hun gebitten te laten controleren. Dus daar werd een beetje structuur aangebracht. Maar ja, er liepen natuurlijk nog vele ongesaneerden rond in Leiden. Dat is pas in de loop van de jaren beter geworden. Ook al omdat, als je de halfjaarlijkse controle niet nakwam, dat je voorzieningen van de zorgverzekeraar kwijtraakte. Dat was toch wel een stok achter de deur om dat bij te houden.

I-1: Kun je ongeveer aangeven in welke tijd het ziekenfonds daar wat meer invloed op uitoefende?

G: Dat is toch wel de jaren na de oorlog. In de jaren '60-'70 is dat eigenlijk wat meer ontwikkeld. Zorg en Zekerheid ging ook uitbreiden. Die zat eerst op de Zoeterwoudsesingel, maar die ging al gauw naar een groter pand en toen begon het hele systeem van de halfjaarlijkse controle en tarieven voor de tandartsen werden verbeterd. Dus daar kwam betere structuur in.

I-1: Je vertelde in het voorgesprek over de organisatie en de inzet van computers. Kun je daar wat over vertellen?

G: Ja, we hadden tandheelkundige firma's die materialen aanleverden. Die hadden vertegenwoordigers, die kwamen eens in de zoveel tijd bij je langs om nieuwe materialen te laten zien en ook om orders op te nemen natuurlijk. Toen zagen we langzaam dat de technische ontwikkelingen van het vak verbeterden, materialen verbeterden. Toen heel in het begin, in de jaren rond 1980, kwamen de eerste computers op de markt, nog verschrikkelijk duur voor de tandheelkunde bijvoorbeeld. Maar die prijzen daalden al snel. In 1988 heb ik mijn eerste computer administratie aangeschaft. En dan moest de assistente natuurlijk al die kaarten, want je werkte met kaartenbakken, al die namen in de computer gaan invoeren. Dat was administratief wel een vooruitgang. De technische ontwikkeling was na de oorlog al op gang gekomen met de Borden Airotor uit de jaren '50, met een snelle loop, dat was een hele verbetering natuurlijk. Ik ben in de studie nog behandeld met die oude elektroboren. Dat was geen pretje. Met die draad die langs die wieltjes liep. En ook een trend om witte vullingen, composieten, te gaan ontwikkelen. Dus Amerikaanse bedrijven, 3M [Minnesota Mining and Manufacturing Company] en dergelijke, die zijn daarmee begonnen. Dat was in het begin natuurlijk niet allemaal top, die eerste composietvullingen. Dat is in de loop van de jaren steeds beter geworden. En toen is ook die trend gekomen, de laatste 20 jaar, om amalgaam te vervangen. Er kwamen wat signalen af dat amalgaam niet helemaal gezond was. Een materiaal dat al heel lang gebruikt werd, vanaf het einde van de 19^e eeuw, maar er kwam toch wel een roep om aan vervanging te gaan denken. Amalgaam is min of meer uit de professie verdwenen. Ook natuurlijk omdat het gemengd werd met kwik en daar kreeg men een andere mening over. Dus dat is een grote verbetering, composietvullingen. En ook op het gebied van de kronen, porselein, allerlei soorten porselein, porselein op metaal. Daarvoor had je alleen maar goud. In mijn tijd werden ontzettend veel kronen van goud gemaakt en toen kwam er een ontwikkeling om porseleinen kronen te maken, betere porseleinen kronen. Daar is ook een hele mooie ontwikkeling in geweest, met vallen en opstaan. Er zijn wel materialen ontwikkeld die bij nader inzien toch niet zo goed waren. Technici moesten heel dure apparaten aanschaffen om dat nieuwe porselein te bakken en zo. En dat nieuw te bakken porselein bleek te kwetsbaar, breekbaar. Ik kan me het materiaal Dijkhoor herinneren, dat werd met veel tamtam ter professie gebracht, maar dat is eigenlijk een flop geworden. Ook de technici zaten met dure apparatuur die uiteindelijk waardeloos bleek. De hele ontwikkeling van die materialen is met vallen en opstaan gegaan. Nu hebben we perfecte materialen, onder andere zirkonium, een uitstekende porseleinmateriaal die als volledig porselein voor kronen gemaakt wordt. De kronen hoeven geen metalen onderlaag meer te hebben. Dat is een heel sterke verbetering. En we hebben natuurlijk ook een andere verbetering. We hebben de laatste jaren de digitalisering. Met behulp van digitale scanning in de mond, met een pen waarmee je dus scant in de mond, en dat overbrengt op een computer, dat is een trend die ook doorzet. En computers gaan dan protheses maken.

I-1: Zijn dat een soort 3d-printers?

G: Ja, noem het maar 3d-printers. Je had van Siemens de CEREC-computer. Je moest dan nog wel boren, maar dan ging je met een soort laser het gat fotograferen, en dat werd overgebracht naar een

computer en de computer maakte de porseleinen vulling. De CEREC-computer. Dat is ook een trend die nog niet heel erg algemeen is vanwege de kostbare aanschaf. Maar het is al mogelijk.

I-1: Op een gegeven moment ben je gestopt met je praktijk aan de Warmonderweg. Wanneer was dat?

G: In 2004 ben ik gestopt.

I-1: Wat was de aanleiding? Kun je daar wat over vertellen?

G: De aanleiding is dat ik het eigenlijk wel had gezien. Ik wilde me op schrijven gaan storten. Ik kon dat ook doen want ik had ook een financiering, een pensioen. Maar ik had daarnaast natuurlijk ook de samenwerking met tandtechnisch laboratorium Bergers, dat ging ik ook een paar dagen in de week doen. Dus ik verkocht mijn praktijk en die bestaat nog steeds. En ik ging samenwerken met tandtechnisch laboratorium Bergers. Daar was ik ook drie dagen per week werkzaam. Maar ik maakte toen alleen nog maar protheses.

I-1: En dat beviel je? Wat was het voordeel?

G: Ja, ik had daarmee meer vrije tijd, want ik werkte maar vier ochtenden in de week. Dat had voordelen. De samenwerking met Bergers is altijd heel goed geweest. Ik werk er nog steeds. Ik ben nog sterk op mijn vak betrokken.

[I-1 en I-2 krijgen allebei van Arnoud het boek *De verdwenen koning van Frankrijk*]

G: Dat gaat over Louis Charles. Hij was een zoon van Lodewijk de 16^e, van Marie-Antoinette. Vader en moeder zijn op de guillotine omgekomen. En deze jongen is gevangengezet en door Robespierre is er een verzorger benoemd en die jongen is ten onder gegaan aan een geestelijke weekheid. Die is geestelijk gemarteld, verwaarloosd, en een arts heeft het hart van die jongen, toen hij overleden was, uit zijn lichaam gehaald. Dat hart heeft een omzwerving gemaakt en dat is toch nog weer terechtgekomen bij het koninklijk huis van Frankrijk, daar in die kathedraal ten noorden van Parijs. Hij is weer teruggekomen bij zijn familie, het geslacht van de Bourbon. Die revolutionaire raad van Frankrijk, die Robespierre, die heeft toch wel een hele smerige streek geleverd om het jongetje eigenlijk... En die hebben ze ook laten getuigen tegen zijn moeder dat er sprake is geweest van incest. Allemaal leugens om het volk, om het geslacht van die Lodewijk kapot te maken.

I-1: Dat verhaal staat hier ook in, en nog meer, begrijp ik.

G: Ja.

I-1: Ik wil de overstap maken naar het neo-symbolisme.

G: In de gang, als jullie straks de deur uitgaan, dan hangen daar in de gang twee schilderijen van het neo-symbolisme, van de Leidse schilder Jacob Kanbier.

I-1: Kun je me in simpele bewoordingen uitleggen wat neo-symbolisme is, zodat het voor de mensen die dit lezen te begrijpen is?

G: Neo-symbolisme is eigenlijk de wisselwerking tussen de kunstenaar en zijn intuïtie. Het is gestoeld op het symbolisme. Het symbolisme in Frankrijk werkte ook met beelden, met symbolen, en veel spirituele elementen. Ik heb eigenlijk gezocht naar de spiritus van de kunstenaar en zijn inspiratie of zijn intuïtie. Wat is dat voor iets? Waar komt de inspiratie van de kunstenaar vandaan? Welke invloeden heeft de kunstenaar? Dat is afgeleid van het symbolisme. Dat hebben wij neo-symbolisme genoemd. Dus de wisselwerking, noem het maar de geheimzinnige wisselwerking, tussen de schilder en zijn inspiratie. Dat is simpel gezegd het neo-symbolisme. Jacob Kanbier werkt vaak in trance. Dan heb je al een trend die een beetje geheimzinnig is. Maar waar wij dan op gefocust hebben, is die wisselwerking. Die wisselwerking in trance-achtige toestanden of op andere manieren, die kunst bevorderden.

I-1: Was Jacob Kanbier de enige die in trance werkte? Want hij zat ook in een groep van kunstenaars?

G: Ja, hij zat in Leiden in After Nature [kunstenaarscollectief 1987-1995]. Daar hing die een beetje tegenaan. Maar dat was eigenlijk niet zijn ding. Hij had eigenlijk verschillende manieren, van stijlen, maar dan ging hij ook wel een heel andere richting uit. Maar ik probeerde hem juist in dat neo-symbolisme te houden om daarmee een ontwikkeling te krijgen. En we hebben het voor elkaar gekregen dat we voor de televisie zijn geweest. Zijn schilderijen waren in de studio, ik heb een gedicht voorgedragen. Maar ja, hij was een kunstenaar, dan had hij er weer eens genoeg van en dan ging hij een heel andere kant uit.

I-1: Hoe ben je met hem in contact gekomen?

G: Hij was patiënt bij me. We raakten aan de praat over kunst. Hij zat eigenlijk in de bloemen-business. Zijn vader had een bloemenkiosk bij het Academisch Ziekenhuis daar, een bloemenzaak, en zijn broers zijn ook in de bloemen gegaan. Hij wilde kunstenaar worden. En we raakten in de praktijk aan de praat en toen bracht hij een schilderij voor me mee, een soort portret van mij. En toen ben ik eens bij hem op bezoek gegaan. Hij had een atelier op het Rapenburg [48, de vm. St. Jansschool], achterin, hoog, in één van die gebouwen. Het hing daar vol met schilderijen. Het was best wel spectaculair. Toen zijn we gaan brainstormen. Zullen we eens een stroming gaan opzetten? Zullen wij eens iets nieuws gaan beginnen? Toen zijn we op het begrip neo-symbolisme gekomen. Ook al omdat ik best geïnteresseerd ben in het spirituele en de manier waarop hij ook werkte soms, helemaal achter elkaar en zeg maar in trance. Dat vond ik wel interessant. En dat hebben wij uitgediept en de eerste grote tentoonstelling hebben we gehad in het Atelier [geopend 20-5-1989 door prof. J. Bastiaans]. Professor Bastiaans is geweest, Boudewijn Büch is geweest, het heeft in de Leidse Post gestaan, dus dat was wel een leuke start.

I-1: Hoe ben je in contact gekomen met Professor Bastiaans?

G: Professor Bastiaans was eigenlijk onze mentor. Kanbier kende professor Bastiaans al, geloof ik, en hij heeft Bastiaans gevraagd of hij ons niet wilde steunen als zijnde de mentor. Het ging niet om financiële zaken. Laat ik zeggen: een ondersteuning vanuit de psychiatrie, de psychologie of wat ook, en dat vond hij wel leuk.

I-1: Hoe bracht Kanbier zichzelf in trance?

G: Dat was tijdens het schilderen. Dan ging hij maar aan de slag, hij wist niet eens wat hij maakte, met zijn handen, achter elkaar over die doeken heen. En zo werkte hij eigenlijk; het was wel figuratief, maar toch met hele aparte symbolen er omheen eigenlijk.

I-1: Vertelde hij er wel eens iets over, hoe die in trance kwam? Er zijn bepaalde technieken, maar sommige mensen komen ook spontaan in trance.

G: Hij was niet echt van de kaart, het was heel licht, hij werkte in lichte trance. En dan kreeg hij ideeën die hij zo uitwerkte of hij die trance... Hij noemde het toch ook wel anders, in de concentratie en dergelijke. Ik noem het een soort trance en dat vond ik toch wel heel frappant, want hij maakte dan ook wel symbolen in die schilderijen, waarvan ik dan zei: "Dat komt toch ergens uit jouw onderbewustzijn, dat is toch wel een interessant gegeven voor die schilderkunst van jou".

I-1: Kun jij nog wat voorbeelden noemen van symbolen die je dan herkende?

G: Ja, laten we zeggen Egyptische symbolen en mensen met vreemde trekken, met een beetje wilde uitdrukkingen. En dan maakte hij vaak allerlei lijnen en kraste hij daar structuren in, ook wel dieren. Maar het was toch wel veel met mensfiguren met vreemde koppen, dat was toch wel steeds waar hij op terugkwam.

I-1: Zag je een soort relatie met de Afrikaanse kunst of zag je andere overeenkomsten bij hem?

G: Niet echt Afrikaanse kunst. Wat hij ook wel deed, dat vond ik wel goed, door die structuren er omheen te krassen, met lijnen inkrassen met penselen. Hij zocht dan wel verdieping. En dan zat er toch wel een diepere laag in die schilderijen; dat vond ik toch wel heel mooi. Enerzijds weer die intuïtie en anderzijds was dat wel zijn ding om een soort diepte te creëren in zijn schilderij, in dat symbool.

I-1: Bastiaans werd bekend om de middelen die hij toediende bij mensen met oorlogstrauma's. Heeft hij Kanbier daar ook in gestimuleerd of begeleid?

G: Nee, op dat vlak is er niet echt een gesprek over geweest. Hij vond wel de symboliek van onze stroming heel interessant.

I-1: In welk opzicht?

G: Hij vond de filosofie erachter wel interessant en hij werkte ook veel met LSD of wat dan ook en daarmee bracht hij ook wel symbolen naar boven bij mensen, uit hun onderbewustzijn. Ja, het is heel vooruitstrevend van Bastiaans geweest; dat is hem niet allemaal in dank afgenomen. Ik heb wel eens iemand gesproken, een verpleegkundige die daar ook werkte, nou, die was daar wel radicaal in: "Als hij met die middelen was bezig geweest, dan konden wij daarna de ellende opruimen".

I-1: Op welke manier ellende?

G: Dat de mensen er niet echt beter van werden.

I-1: Echt?

G: Dat is niet zo bekend, maar het is wel bekend dat er behoorlijk veel verzet tegen Bastiaans is gekomen. Maar hij heeft dankzij Prins Bernhard zijn functie behouden; dat is heel moeilijk geweest. Daar zou nog wel eens een stuk over geschreven kunnen worden, over die hele kwestie. Centrum '45, daar is die hele start geweest. Maar het gekke is dat hij in die tijd vooruitstrevend was. Dat werd afgekeurd. De gevestigde wetenschap die vond het allemaal maar niks, te experimenteel. Maar nu is er een nieuwe stroming in de psychiatrie die juist weer wel van deze middelen gebruik maakt, van ketamine bijvoorbeeld, voor mensen die helemaal uitbehandeld zijn in de psychiatrie. Daar wordt nu met deze middelen gewerkt en die werken goed, ketamine vooral. Kijk, het gaat wel onder begeleiding, want die mensen krijgen ook hallucinaties door die stoffen, maar dat is een trend die ook in het buitenland aan het doorzetten is. Ik ken toevallig iemand die ook met ketamine is behandeld en die daar veel baat bij heeft. Ik zei tegen haar: "Is dat met die hallucinaties nou niet eng?" Maar zij zei: "Dat moet je nou eenmaal accepteren. Maar je wordt wel begeleid, er zit iemand bij. Dus mocht je in paniek raken, dan word je gesteund". Maar merkwaardig genoeg is het werk van Bastiaans dus nu weer naar boven gekomen.

I-1: Je hebt zelf ook geëxperimenteerd met geestverruimende middelen, vertelde je. Kan je daar wat over vertellen hoe dat was?

G: Ik was altijd wel geïnteresseerd in die materie, niet uit sensatie, maar vanuit het gevoel van wat doet het met je geest. De menselijke geest is natuurlijk heel complex; je hebt natuurlijk allerlei verschijnselen van narcose, coma, bewusteloosheid, door middelen, hallucinaties, ook wel spirituele zaken. Dus dat is best een heel interessant gebied. Ik heb wel eens hasj gebruikt, kort, maar ik heb ook spacecake gebruikt en ik heb wel eens een heel enkele keer cocaïne gebruikt, maar dat is me heel slecht bevallen. Daar ben ik ook nooit meer aan gekomen. En ik heb ook wel eens een ayahuasca trip gedaan. Ayahuasca is een middel uit het Amazonegebied, kruiden, die daar door medicijnmannen zijn geplukt en bewerkt. En die stroming van die ayahuasca, relidrug noemen ze dat, die is uit Brazilië naar het westen gekomen en nu hebben wij in Nederland bijeenkomsten van ayahuascagebruikers. Die komen dan bij elkaar, onder andere in Oegstgeest, in de Pauluskerk. Die komen eens in de zoveel tijd bij elkaar, een groep van een man of 30, allemaal in het wit gekleed. Die gaan dan zingen. Dat zijn vaak psalmen in het Portugees, omdat het uit Brazilië komt. En dan staat er een grote karaf en er worden glaasjes ingeschonken en dan drink jij die ayahuascathee, die drink jij dan op en dat geeft toch wel heel gekke verschijnselen. Je gaat trillen, er gaan stromen door je hoofd, je hoofd wordt heel zwaar, je gaat hallucineren. Sommigen hebben dan religieuze visioenen; dat heb ik niet gehad.

I-1: Zoals, zien ze Maria, engelen?

G: Bijvoorbeeld, ja, en dat is wel prettig, regelmatig doen ze dat. Er werd gesproken over een verbod, maar daar heb ik verder eigenlijk weinig meer over gehoord.

I-1: Jij neemt daaraan deel?

G: Ja, ik heb er een keer aan deelgenomen en ik vond het enerzijds wel interessant, maar het is voor mij niet een doorbraak geweest dat ik heel verhelderend inzicht heb gekregen over de werking van de geest.

I-1: Want dat is je zoektocht eigenlijk, je wilde meer weten over de werking van de geest.

G: Het is toch eigenlijk een inzicht in een andere dimensie. Ik geloof ook in het voortbestaan na de dood, die dimensie waar je een heel andere kijk op de realiteit krijgt, inzichten. En ik heb ook meditatie gedaan, maar dat is voor mij niet echt het middel om op de een of andere manier te vinden wat ik eigenlijk zou willen.

I-1: En wat zou je precies willen, je zegt meer inzicht in de werking van de geest. Maar je hebt ook een overleden vader en moeder, is dat ook waar je naar op zoek bent, om contact te hebben?

G: Een out-of-the-body verschijnsel, ken je dat? Je geest maakt zich los van je lichaam. Daar is in Amerika veel mee geëxperimenteerd; er zijn mensen die zijn daar heel goed in. Ik heb ook wel eens een mevrouw gesproken die zei: "Ik kan zo uit mijn lichaam als ik wil. Ik kan reizen, ik kan een andere

dimensie aannemen. Maar het is niet eenvoudig, want het gaat ook gepaard met angst. Los van je lichaam, dat kan een hele angstige ervaring zijn, dat is niet voor iedereen geschikt”.

I-1: Heb je daar zelf ook ervaring mee, met uittreden?

G: Ik heb wel eens heel sterk gemediteerd en toen heb ik allerlei heel intense beelden gezien, die ik moeilijk een plaats kon geven eigenlijk: een hoofd zo groot als een wolkenkrabber of wat dan ook, heel intense beelden. Wat zijn het, fantasieën, visioenen? Ja, ik weet het niet. Maar dan moest ik wel vijf uur mediteren, dat kan ik nu ook niet meer opbrengen.

I-1: Waar mediteer je als ik vragen mag?

G: 's Morgens als ik wakker word, voor mezelf. Niet in een klooster. Mijn dochter doet dat vaker, die mediteert een uur lang door sterk te ademen. Spiritualiteit is geen eenvoudige zaak.

I-2: En het doel is steeds meer inzicht te krijgen in je eigen geest?

G: Je eigen geest en wat dat allemaal inhoudt. En ik lees er natuurlijk ook nog wel literatuur over. En ja, die out-of-the-body verschijnselen zijn natuurlijk ook heel interessant, maar dat kan ook een behoorlijke impact op je leven hebben. Je verandert en dat betekent dat je voor je eigen omgeving niet meer geloofwaardig bent. Je bent zo getriggerd door die ervaring dat je op een heel andere manier naar het leven kijkt. En dat ook huwelijken dat niet houden, omdat je meer spiritueel geworden bent en dergelijke. Het kan ook een zoektocht zijn naar wat voor jou nou echt is. Mensen kunnen een uittreding hebben, dat ze zoekende zijn: wat heb ik nu eigenlijk meegemaakt?

I-1: Dat ze daar helemaal van gefascineerd raken, dat is ook het boek van Pim van Lommel, *Eindeloos bewustzijn*. Die beschrijft ook dat mensen die zo'n ervaring spontaan meemaken, dat ze daarna ook echt veranderd zijn, een wezenlijke verandering hebben doorgemaakt.

G: Minder materialistisch, meer spiritueel en dergelijke. En daarom is het ook goed dat er nu clubs en verenigingen zijn om die mensen te begeleiden. Want vroeger was het dan zo: als mensen onder narcose waren geweest bij een operatie en die was uit zijn lichaam getreden en die zag hoe de chirurg bezig was en dan zei tegen een zuster: “Ik heb dat en dat gezien”, dan werd hij een beetje voor gek versleten; daar was totaal geen begrip voor. En dat is wel heel langzaam aan het veranderen.

I-1: Wat heeft het jou opgeleverd, deze stroming en het experimenteren met middelen en het verdiepen in de spiritualiteit en de geestverruiming? Wat voor ontwikkelingsstap heb je daarmee doorgemaakt?

G: Natuurlijk heb je een ontwikkeling doorgemaakt, dat je het idee hebt: er is een voortbestaan na de dood. Er is trouwens een heel goede documentaire op Netflix, *Surviving Death*, die het allemaal heel goed bespreekt. De complexiteit van jouw geest, van het leven, wat is bestaan en dat gebruik ik natuurlijk ook in mijn verhalen. Ook vaak met magie, spiritualiteit, en daar maak ik een beetje spannende verhalen van, dus dat is ook wel een inspiratiebron.

I-1: Dan komen we heel mooi op jouw schrijverschap, over het schrijven van je boeken, het verhalen bedenken, hoe gaat dat?

G: Ja, dat kan zo maar ineens bij mij opkomen. Ik lees iets en dan denk ik: hier wil ik een verhaal over schrijven, dit is een heel interessant onderwerp en zo ontstaat ook bij mij een soort inspiratie. Je gaat over iets nadenken en dan kan er ineens een klik komen. Dat je denkt: dit lijkt mij een mooi onderwerp om daar iets over te schrijven. En dan probeer ik er in de laatste zinnen nog een draai aan te geven, zodat het ook nog spannend is of een beetje griezelig; zo bouw ik dat op. Maar ik heb ook een hele tijd geschiedenisverhalen geschreven, dat is geïnspireerd door Boudewijn Büch, die ik als patiënt heb gehad, een heel interessante man, absoluut. Die schreef over eilanden en piratenavonturen. En dat vond ik ook mooie onderwerpen, dus daar ben ik me ook in gaan verdiepen. Dus ik stond eigenlijk op twee pijlers. Ik heb vier verhalenbundels geschreven en twaalf boeken met geschiedenisonderwerpen, ontwikkelingen en gebeurtenissen met ontdekkingsreizigers. Wat ik een interessant verhaal vind, daar ga ik over schrijven. Hier heb je nou *De Koning van Frankrijk* bijvoorbeeld. Maar ook over Livingstone heb ik een verhaal geschreven. Over allerlei onderwerpen.

I-1: En hoe gaat dat, schrijven over feitelijke geschiedenisonderwerpen, ga je daar een studie van maken?

G: Ja, ik ga niet de archieven in, maar ik ga informatie verzamelen. Ik ga boeken lezen en dergelijke en dan gebruik ik al die gegevens om dat verhaal structuur te geven.

I-1: En heb je dan van tevoren een soort vraagstelling aan jezelf? Dat je een bepaald antwoord zoekt op iets uit de geschiedenis of ga je gewoon vanuit interesse een bepaald gebied verkennen?

G: Ik zoek niet bepaald antwoorden in de geschiedenis. Ik heb ook een paar boeken over Napoleon geschreven, dat is een heel interessant onderwerp, over de Franse Keizer. Maar ik ga niet op filosofisch gebied. Of het nu Freud is of wat ook, ik ga dat niet uitdiepen. Ik houd me wel bij de feiten en die probeer ik dan zo interessant mogelijk weer te geven.

I-1: Dus het is een soort open blik waarmee je zo'n onderwerp benadert, maar ook om te ordenen.

G: Ja, zeker, als je kijkt naar bijvoorbeeld de Russische veldtocht van Napoleon, al lezende, dan zie je dat hij zich heeft laten meeslepen in een soort almachtsgevoel, dat je bij Poetin ook ziet natuurlijk. Het gaat in je hersenen werken, het zicht op de realiteit verdwijnt. Zijn ego die pompt zich eigenlijk op en dat betekent dat hij fouten gaat maken. En Napoleon heeft het natuurlijk volkomen onderschat, de hele expeditie naar Rusland. Hij wilde Nicolaas II [=Alexander I] eronder houden, hij wilde almacht in Europa, maar die veldtocht is natuurlijk compleet desastreus verlopen, ook door die winter. Hij is wel in Moskou geweest, maar die winter kwam heel snel opzetten en toen trok hij zich terug en toen vielen de Russen aan. En door de honger en bevroren en besmettelijke ziekten is het natuurlijk totaal fataal afgelopen. Hij is eigenlijk in zijn eigen val getrapt.

I-1: Dus als ik een beetje een stapje terug doe, dan merk ik dat je geweldig geïnteresseerd bent in die ego's.

G: Ja, dat is een heel vervelend fenomeen in de wereldgeschiedenis, dat dictators of heersers enerzijds een totale overschatting hebben van hun mogelijkheden. Zij gaan zich omringen met een garde, beschermdetachement, die bestaat natuurlijk uit allemaal ja-knikkers op het eind. In die hersenen gaan ze denken dat ze almacht hebben en verliezen ze zicht op de realiteit. Ze zijn veilig, of het nu Kaddafi is of Saddam Hoessein, ze zijn veilig met hun bewakingstroepen. Maar anderzijds speelt er ook een stukje paranoïde bij, want ze zijn ook best wel bang voor aanslagen. Dat is ook een element wat daar mee gaat spelen, waardoor er in de hersenen iets misgaat. Macht corrumpeert, er zijn nog steeds enorme voorbeelden van in de wereld, nu Poetin natuurlijk, Zuid-Amerika, het gebeurt nog steeds. Ik denk: er zal eens een wereldmacht moeten komen. Hoe we dat moeten uitvoeren weet ik ook niet. Maar de Verenigde Naties zal toch meer bevoegdheden moeten hebben om ook in te grijpen in landen. Dus de autoriteit, de zelfbeschikking van landen als het misgaat, om die aan te pakken. Anders komen we er niet, dan blijven we steeds in dezelfde val trappen met dictators en machtswellustelingen.

I-1: Dus daar ligt voor jou wel een soort oplossing?

G: Ik denk er wel over na. Met de wijdverspreide democratie die we nu hebben, gaat er nog veel mis. Ik ben voor een regering van wijze mannen bijvoorbeeld, een zakenkabinet. In Nederland loopt het dan wel, maar je zou eigenlijk een laag moeten maken van al die politieke partijen die met elkaar aan het harrewarren zijn en die uiteindelijk de oplossing doorzendt naar een presidium of een raad van wijze mannen zodat je dan zo een regering hebt die die besluiten gaat uitvoeren. Want nu is er toch heel veel wat er misgaat, ook in ons kabinet natuurlijk.

I-1: Ik zit ook even te kijken, zijn er anderen met wie je van gedachten wisselt, heb je een groep mensen om je heen die je ook daarin voeden met die ideeën of discussies?

G: Ik zit wel in een leeskring, we lezen boeken, ik zit ook in een schrijfgroep, speciaal verhalen schrijven. Ik ben voorzitter van een biljartvereniging, maar ik zit niet echt in een discussiegroep, dat zou ik best wel leuk vinden om over de politiek en over de maatschappij te praten.

I-1: Ik weet ook niet of die groepen er zijn; ik neem aan van wel.

G: Er zijn wel discussiegroepen over de politiek, hoe noem je die ook alweer, ik kom even niet op die naam, debatingclubs. Ik weet niet of Leiden een debatingclub heeft.

I-1: Zijn er nog meer dingen die je kunt vertellen, ontwikkelingen over je schrijverschap? Een beetje kort, andere dingen hebben we weer wat uitgebreider besproken, maar misschien heb ik iets overgeslagen.

G: Ontwikkelingen in mijn schrijverschap, ik heb nu 16 boeken geschreven en ben nu ook met een boek bezig. Het gaat wat langzamer allemaal, maar je leert nog steeds wel bij. Ik lees veel, romans en dergelijke. Ik zou dan eigenlijk wel een soort maatschappelijk-filosofische richting in willen, essays schrijven. Maar ja, de tijd is ook een punt. Ik heb natuurlijk een vriendin, ik heb die clubs allemaal. Ik schrijf nu weer een boek en ik schilder ook, bij BplusC. Je moet ook uitkijken dat je niet verdrinkt in je eigen ambities. Je wordt ouder en je spankracht wordt wel minder. Dus zolang als het allemaal nog gaat lukken.

I-1: Volkskrant lezen met verhalen van 100-jarigen?

G: Ja, die staan in de Volkskrant, het verbaast mij dat mensen toch nog zo creatief zijn op hun leeftijd dat ze er nog allemaal zo goed in staan. Journalisten zoeken dat uit natuurlijk, maar het is verbazingwekkend.

I-1: Het geeft wel een positief toekomstbeeld toch?

G: Ja, dat is waar. Als je tenminste de kracht en de vitaliteit hebt om er wat van te maken. Je zit wel in de blauwe zone, zoals in Okinawa. Ja, de Japanners, die 100-jarigen, hebben een heel systeem met elkaar, een sociaal systeem met bewegen, zingen, gezonder eten, waardoor ze het toch goed kunnen volhouden. Maar ik weet niet of iedereen oud wil worden, dat is maar de vraag natuurlijk. Er zijn mensen die hebben een voltooid leven. Je kan niet eeuwig maar volhouden. Het leven heeft ook negatieve kanten, neem simpelweg de oorlog in de Oekraïne, dat kan je je best wel aantrekken. En in je omgeving, je familieleden die overlijden. Ja, het optimisme en de spankracht, dat vraagt wel wat.

I-1: Gelukkig hebben we er geen zeggenschap over, tenminste zolang er geen wettelijke regeling is voor de laatste wil pil.

G: Het zal wel moeten als de bevolkingstoename zo enorm is. Japan heeft 75.000 honderdjarigen, dat legt een enorme druk op je bevolking, ergens komen we tegen grenzen aan.

I-1: Wat we kunnen dragen met zijn allen. Ik wil even pas op de plaats, ik heb het idee dat we de belangrijkste aandachtspunten besproken hebben, maar misschien heb ik nog iets niet gezien.

G: Wat mij nog wel heel erg interesseert, is en daar wil ik nu wel naar toe, de invloed van de technologie op ons leven, op ons menszijn. Dat vind ik ook wel een heel interessant onderwerp. Dus gaan wij naar cyborgs toe, wat gaan robots doen, gaan wij ons bewustzijn downloaden in andere structuren, zoals Harari [Noah Harari], die Israëliische schrijver, in zijn boeken beschrijft? Die gaat ook heel ver. Hij ziet ook wel dat de evolutie van het menselijk ras misschien op een ander spoor terecht komt, ook door de ontwikkeling van robots en hele slimme robots. Het begrip singulariteit dat robots ons geestelijk inhalen. Wij passeren een punt, dat noemen ze singulariteit, dat wij enorme moeite zullen moeten doen om ons te handhaven. En dat interesseert me wel heel erg, een heel mooi onderwerp.

I-1: En daar ga je in de toekomst ook over schrijven, daar ben je nu al met voorwerk mee bezig?

G: Ja, ik lees er heel veel over. En het is natuurlijk schandalig dat wij als wereld, als mensheid, zo met die technologie bezig zijn, zo geavanceerd zijn; wij lanceren de James Webb telescoop, 1,5 miljoen kilometers van ons om het heelal eens goed te gaan bekijken en dan laten wij in zo'n situatie in de Oekraïne al onze voorsprong in technologie en dergelijke laten wij vallen en komen wij toch terecht in een soort middeleeuwse situatie, agressor en onderdrukking.

I-1: Ja, je denkt dat dat de ego's zijn die gewoon opspelen.

I-2: U bent meer filosoof dan tandarts misschien?

G: Nou, filosofie vind ik wel heel interessant hoor. Maar ik vind dat de filosofie vaak achter de feiten van de maatschappij loopt. Je kunt als filosoof je overwegingen hebben, visie hebben op de maatschappij, maar vaak wordt dat achterhaald. En wat uiteindelijk dramatisch is, vind ik, dat het persoonlijk voortbestaan na de dood een onderwerp is dat eigenlijk volkomen wordt genegeerd. De wetenschap heeft er geen geld voor over, je kan honderden, duizenden boeken lezen, iedereen draait er omheen, het begrip spiritualiteit is nog volkomen ondergeschoven.

I-1: We zitten in een hele materialistische stroming op dit moment waar geen plaats is voor spiritualiteit.

G: Wat mij betreft is het zo voldoende.

Foto's.

Bij foto 2:

G: Ik heb twee keer vrijwilligerswerk gedaan. Dat was eerst in Jeruzalem in een kliniek waar arme kinderen werden behandeld, onder leiding van een beroemde mevrouw Trudi Birger. Zij is ontsnapt uit Auschwitz, met haar moeder, en toen heeft ze met zichzelf afgesproken: ik ga een kliniek stichten in Jeruzalem. Dat heeft ze ook waargemaakt. Daar ben ik tien dagen geweest, ik was burger van Jeruzalem even. Ik ging met de bus naar het werk. Ja, en ik ben ook met een aantal Leidse tandartsen naar Kenia geweest. Wij gingen naar Mombasa. Daar werden we in een resort gebracht en dan gingen we met een busje naar de omgeving, naar een school, en daar hadden wij dan een klaslokaal in orde gemaakt voor behandelingen. Een aantal dorpelingen kwam ook naar ons toe, kiezen laten trekken, en daar is toen ook een kliniekje van die stichting van collega Peerdeman, ik ben even de naam kwijt, die hebben daar ook een kliniekje gesticht. Daar heb ik ook acht dagen gewerkt: een bijzondere ervaring.

I-2: Zo rond 2010?

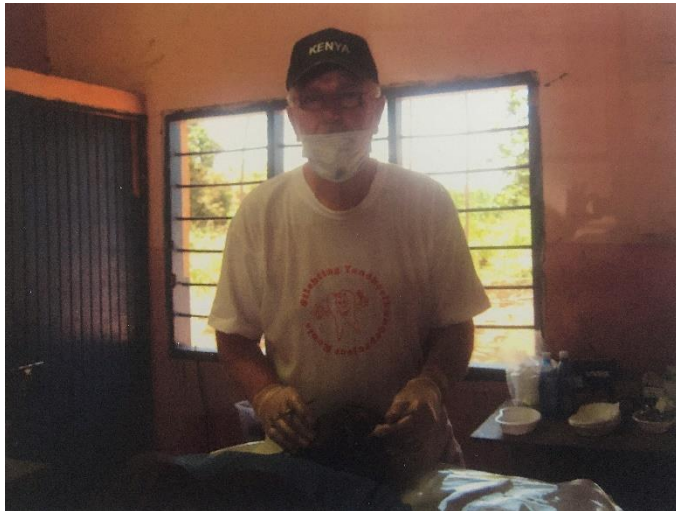
G: Ja, rond 2010. Bijzonder geweest.

I-1: Wat maakte het voor jou zo bijzonder?

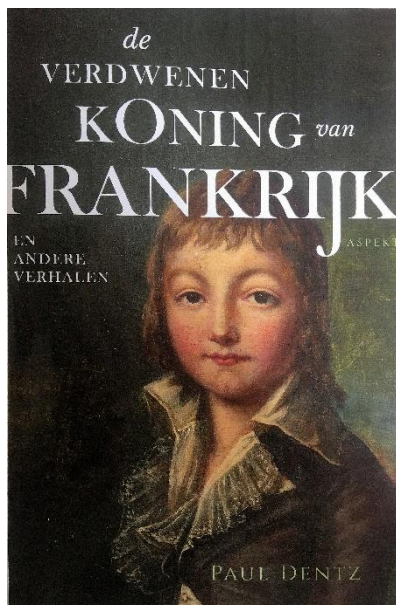
G: Nou ja, je bent in een totaal andere cultuur, je ziet hoe het leven daar is met de scholieren. In die klas was het ontzettend basaal, want er zijn nauwelijks boeken. Die kinderen zitten dan met 30, 35 kinderen in een klas, en die juffrouw zit maar wat te vertellen. Dus daar kan nog heel wat gebeuren aan het onderwijs in Kenia, dat is allemaal heel basaal. Ze hebben wel allemaal schooluniformen aan. Maar dan zie je bijvoorbeeld kinderen die hebben een bilharzia-ontsteking aan hun benen en daar wordt bijvoorbeeld niets aan gedaan; dat is ook allemaal heel triest. Dat is toch wel interessant om te zien en dat er toch wel heel wat werk ligt om te ontwikkelen.

1. Tandarts Van der Vorst stopt met zijn praktijk

2. Vrijwilliger in Kenia

3: Een van de boeken die Arnoud van der Vorst onder zijn pseudoniem Paul Dentz schreef

4: Schoolfoto ca. 1950

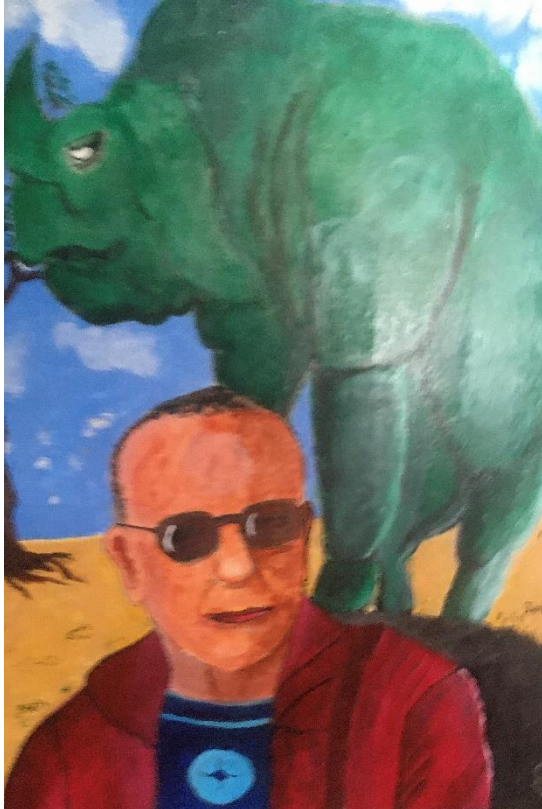
5: Eerste Luitenant (tandarts) in Morspoortkazerne te Leiden

6: Schilderij van Kanbier

7. Schilderij van Arnoud

8. Schilderij van Arnoud

9. Schilderij van Arnoud

10. Schilderijen Arnoud, Zelfportret